HebrewBooks.org ©Moznaim Publishers. No commercial use allowed.

הניזקין פרק חמישי גיטין סא.

כ"ע לא פליגי. דכיון דיש להם תוך קנה לו כליו והוי גזל גמור: **נחי.** תכה ליי"ס בלע"ז: **קוקרי.** שאר מלוחות ומכושלים שנותנים חוט לתוך בגהר ומוכיחן בו מחטים על פני כולה: **מדנייסם.** לפי' לר' יוסי לאו גזל דמוריתא הוא: **נפקא מינה.** מלר' יוסי: **להוליאו בדיינים.** דכיון דיש להם תוך קנה לו כליו לא פליגי בלחי וקוקרי: מציאת חרש שוטה וכו'. ג) אמר רב חסדא גזל גמור מדבריהם למאי נפקא מינה א להוציאו בדיינין: עני המנקף בראש הזית מה שתחתיו וכו': ב תנא ג) אם ליקט ונתן ביד ה"ז גזל גמור רב כהנא הוה קאזיל להוצל חזייה להההוא גברא דהוה שדי אופיי וקא נתרן תמרי אזל קא מנקיט ואכיל א"ל חזי מר דבידאי שדיתינהו א"ל מאתריה דר' יאשיה אתה קרי עליה ד וצדיק יסוד עולם: אין ממחין ביד עניי נכרים בלקט בשכחה ובפאה מפני דרכי שלום: ת"ר ה) מפרנסים עניי נכרים ו) עם עניי ישראל ז ומבקרין חולי נכרים עם חולי ישראל ח וקוברין מתי נכרים עם מתי ישראל מפני דרכי שלום: **מתני'** ט) משאלת אשה לחבירתה החשודה על השביעית נפה וכברה וריחים ותנור אבל לא תבור ולא תטחן עמה י אשת חבר משאלת לאשת עם הארץ נפה וכברה וכוברת ס וטוחנת ומרקדת עמה אבל משתטיל את המים לא תגע עמה לפי שאין מחזיקין ידי עוברי עבירה וכולן לא אמרו אלא מפני דרכי שלום יא ומחזיקין ידי נכרים בשביעית ס אבל לא ידי ישראל ושואלין בשלומן מפני דרכי שלום: **גמ'** מאי שנא רישא ומ"ש סיפא אמר אביי יב רוב עמי הארץ מעשרין הן רבא אמר הכא בעם הארץ דר"מ וטומאה וטהרה דרבנן דתניא יג איזהו ע"ה כל שאינו אוכל חוליו בטהרה דברי ר"מ וחכ"א כל שאינו מעשר פירותיו והא מדקתני סיפא משתטיל את המים לא תגע עמה מכלל דרישא לאו בטומאה וטהרה עסקינן רישא וסיפא בטומאה וטהרה ורישא בטומאת חולין וסיפא בטומאת חלה ורמינהו

ליקט ס ונתן ביד ה"ז גזל גמור. נראה דמלטרף לשמועינן בתלמן בידו ומפיקין מע"פ אלא מתעכבו בידו ולא אחז נהן א אלא להפילה: **שדי אופיי מדקלא.** פירש בקונטרס תופיי מקלות וקשה דרב כהנא היכי הוה מנקיט ואכיל ומי לא הוה כולי עלמא לא פליגי בלחי וקוקרי: מציאת חרש שוטה וכו'. ג) ר' יוסי אומר גזל גמור: ג) אמר רב חסדא גזל גמור מדבריהם למאי נפקא מינה א להוציאו בדיינין: עני המנקף בראש הזית מה שתחתיו וכו': ב תנא ג) אם ליקט ונתן ביד ה"ז גזל גמור רב כהנא הוה קאזיל להוצל חזייה להההוא גברא דהוה שדי אופיי וקא נתרן תמרי אזל קא מנקיט ואכיל א"ל חזי מר דבידאי שדיתינהו א"ל מאתריה דר' יאשיה אתה קרי עליה ד וצדיק יסוד עולם: אין ממחין ביד עניי נכרים בלקט בשכחה ובפאה מפני דרכי שלום: ת"ר ה) מפרנסים עניי נכרים ו) עם עניי ישראל ז ומבקרין חולי נכרים עם חולי ישראל ח וקוברין מתי נכרים עם מתי ישראל מפני דרכי שלום: **מתני'** ט) משאלת אשה לחבירתה החשודה על השביעית נפה וכברה וריחים ותנור אבל לא תבור ולא תטחן עמה י אשת חבר משאלת לאשת עם הארץ נפה וכברה וכוברת ס וטוחנת ומרקדת עמה אבל משתטיל את המים לא תגע עמה לפי שאין מחזיקין ידי עוברי עבירה וכולן לא אמרו אלא מפני דרכי שלום יא ומחזיקין ידי נכרים בשביעית ס אבל לא ידי ישראל ושואלין בשלומן מפני דרכי שלום: **גמ'** מאי שנא רישא ומ"ש סיפא אמר אביי יב רוב עמי הארץ מעשרין הן רבא אמר הכא בעם הארץ דר"מ וטומאה וטהרה דרבנן דתניא יג איזהו ע"ה כל שאינו אוכל חוליו בטהרה דברי ר"מ וחכ"א כל שאינו מעשר פירותיו והא מדקתני סיפא משתטיל את המים לא תגע עמה מכלל דרישא לאו בטומאה וטהרה עסקינן רישא וסיפא בטומאה וטהרה ורישא בטומאת חולין וסיפא בטומאת חלה ורמינהו

טוחנין

כמו במוכר ה ופ"ת לפירוש ר"ח מתי פריך בגמ' מ"ש ריפא ומ"ש סיפא כיון דבולטי בפירות שביעית מירי ור"ל דקסבר מ"ש לתממוי דבגן בתבואת מחשודים כלילו הוא בולטי טבל לתוקמיה מחזוקי: **ריחים** ותנור. ובתמא עם הארץ לא תגע תנור וריחים ו משום דתנא נפה וכברה והוא הדין ריחים ותנור לדיגל עליו ריעו מ"ע משום דתנור ז אין דרך להשתלוי למיטמא ועוד שביעית ומידי דלא תגע תנור לא תגע ריחים אבל בחשודה משביעית לא מטמא דלא חשודה לטומאה ומיהו קשה דבפרק עד כמה (בכורות דף ג.) תנן החשוד על זה ועל זה פירוש משביעית ומתעשרות חשוד על הטהרות ושמא התם בטומאת פירות ח אבל לטומאת הגוף לא חשוד: **רבא אמר בע"ה בו'.** לגבי מיקל טפי לסייע במעשר ט מבטומאה וטהרה דרבנן ' דלמוכח בסמוך ורבא מיפכא ורבא נמי מית ליה רוב עמי הארץ מעשרין הן והקילו דלמאי בפרק מע"פ (כתובות דף ו:) ובפרק במה מדליקין (שבת דף כג.) א אבל סבר הכא מע"ג דרוב עמי הארץ מעשרין הן מ"מ חיישינן לדרכי שלום ולקט ונתן ביד הרי זה גזל פי' אם לקט הזיתים בידו ואח"כ נתן לבעל הבית והשליכם לארץ זהו גזל גמור שכבר קנאם בידו. אין ממחין ביד עניי גוים וכו'. ת"ר מפרנסין עניי עובדי כוכבים עם עניי ישראל מפני דרכי שלום וקוברין מתי עובדי כוכבים עם מתי ישראל מפני דרכי שלום.

כולי עלמא לא פליגי כי פליגי בלחי וקוקרי: מציאת חרש שוטה וכו' ג) ר' יוסי אומר גזל גמור: ג) אמר רב חסדא גזל גמור מדבריהם למאי נפקא מינה א להוציאו בדיינין: עני המנקף בראש הזית מה שתחתיו וכו': ב תנא ג) אם ליקט ונתן ביד ה"ז גזל גמור רב כהנא הוה קאזיל להוצל חזייה להההוא גברא דהוה שדי אופיי וקא נתרן תמרי אזל קא מנקיט ואכיל א"ל חזי מר דבידאי שדיתינהו א"ל מאתריה דר' יאשיה אתה קרי עליה ד וצדיק יסוד עולם: אין ממחין ביד עניי נכרים בלקט בשכחה ובפאה מפני דרכי שלום: ת"ר ה) מפרנסים עניי נכרים ו) עם עניי ישראל ז ומבקרין חולי נכרים עם חולי ישראל ח וקוברין מתי נכרים עם מתי ישראל מפני דרכי שלום: **מתני'** ט) משאלת אשה לחבירתה החשודה על השביעית נפה וכברה וריחים ותנור אבל לא תבור ולא תטחן עמה י אשת חבר משאלת לאשת עם הארץ נפה וכברה וכוברת ס וטוחנת ומרקדת עמה אבל משתטיל את המים לא תגע עמה לפי שאין מחזיקין ידי עוברי עבירה וכולן לא אמרו אלא מפני דרכי שלום יא ומחזיקין ידי נכרים בשביעית ס אבל לא ידי ישראל ושואלין בשלומן מפני דרכי שלום: **גמ'** מאי שנא רישא ומ"ש סיפא אמר אביי יב רוב עמי הארץ מעשרין הן רבא אמר הכא בעם הארץ דר"מ וטומאה וטהרה דרבנן דתניא יג איזהו ע"ה כל שאינו אוכל חוליו בטהרה דברי ר"מ וחכ"א כל שאינו מעשר פירותיו והא מדקתני סיפא משתטיל את המים לא תגע עמה מכלל דרישא לאו בטומאה וטהרה עסקינן רישא וסיפא בטומאה וטהרה ורישא בטומאת חולין וסיפא בטומאת חלה ורמינהו

מיקור דמאי מיכא ומקור לסייעא ומכיי בפ"ק דמסכת (דף יג.) גבי לח יאכל זב פירות עם זב ע"ם חייס טפי שמא יאכילנו דבריס שאינן ממוקנים מע"ג דרוב מעשרין ורבא לא חייס: **איזהו ע"ה כל שאינו אוכל בו'.** ב גע"ז בתוספתא (פ"ג) מיתיבי לעניין שנותנים לע"ה בנות חבריהם גדולות ופוסקין עמו שלא תעשה על גבי טהרות ורשב"ג אומר אינו צריך לפסוק וקתני בתריה חיזקו ע"ה כל שאינו חוכל חולין בטהרה דברי ר"מ דיכין למעשר אין להממיר עליו שלא להסיחו את מבר וחכמים אוסרו אפילו אינו מעשר ותנהוג מחתיו דברי חבורות ומפ מתמר בפרק היה נוטל (סוטה דף כג.) קאמר ר"מ חיזקו ע"ה כל שאינו קונה ק"ס ערבית ושחרית בברכותיה וחכ"א כל שאינו מניח תפילין בן עזאי אומר כל שאין לו ציצית ונלאה להתם אתי לפרושי חיזקו ע"ה שאין מזמנין עליו לדלמרינן בפרק אלמה אמלכו (ברכות דף מז:) ושאין מכריזין על אבדתו דלמרינן בפ' אלו טרפות (פסחים דף מט:): **רישא טומאת חולין וסיפא טומאת חלה.** ומפ מתמר מפני חלה ליתסרו משעת בריכה וטהרקה דלמשכחן בעבודה זרה פרק ר' ישמעאל (דף ט.) דאין בונרים עם ישראל העושה פירותיו בטומאה מע"ג ג דאפי התם עם עובד כוכבים עם ישראל אסור מטעם טבל דכתיב ה"ת לא תגור ולא תטחן עמה. אשת חבר משאלת לאשת עם הארץ נפה וכברה וכוברת ושוחנת ומרקדת עמה. מ"ש רישא ומ"ש סיפא. ונראה. סס. יג. דס"ל מותר לגרום טומאה לחולין שבא"י כדקתני סיפא. סס. יד. שצפין החרצנים על היין שכוהא נח בבור. רס"י ע"ז ע"ו.

פי' מתעסקין בקבורתם לא שיקברום ביחד: **מתני'** משאלת אשה לחבירתה החשודה על השביעית נפה וכברה רחיים ותנור אבל לא תבור ולא תטחן עמה. אשת חבר משאלת לאשת עם הארץ נפה וכברה וכוברת ושוחנת ומרקדת עמה בזמן שהיא טהורה אבל לא בזמן שהיא טמאה אבל משתטיל את המים לא תגע עמה לפי שאין מחזיקין ידי עוברי עבירה וכולן לא אמרו אלא מפני דרכי שלום וכו' ומחזיקין ידי עובדי כוכבים בשביעית אבל לא ידי ישראל ושואלין בשלומן מפני דרכי שלום. פי' אשה החשודה על השביעית לזרוע ולאכול מה שזרעו בשביעית ולשמור את הפירות והפירות שנזרעו או שנטעו בשביעית הם אסורים באכילה. אבל לא תבור ולא תטחן עמה שאסור לסייע עובדי עבירה בידים. אשת חבר משאלת לאשת עם הארץ פי' סתם עם הארץ חשוד על המעשרות אבל לא על השביעית ומ"ה תנא ברישא החשודה על השביעית דמסתמא אין עם הארץ חשוד על השביעית עד שיוחזק לכך ולא אמרי' מגו דחשוד על המעשרות חשוד נמי על השביעית כדתנן בבכורות (דף ל.) בפ' עד כמה החשוד על המעשרות אינו חשוד על השביעית. ובוברת וטוחנת ומרקדת עמה. מ"ש רישא ומ"ש סיפא פי' הרי גם איסור טבל הוא מדאורייתא כמו איסור השביעית. אמר אביי רוב עמי הארץ מעשרין הן ומפני זה לא החמירו חכמים במעשרות כאשר החמירו בשחור על השביעית שהוחזק להיות חשוד בה. אבל עם הארץ לא הוחזק חשוד על המעשרות אלא מסתמא חשדינן להו וכיון דרובם מעשרין הקלו בהן חכמים אבל משתטיל מים בעיסה לא תגע עמה מפני שכבר הוטבלה העיסה לחלה ואסור לגרום טומאה לחלה לפי שאין מסייעין ידי עוברי עבירה: **סליק פירקא**

מסורת הש"ס

כ"ע לא פליגי דכיון דיש להם תוך קנה לו כליו והוי גזל גמור: **נחי.** תכה ליי"ס בלע"ז: **קוקרי.** שאר מלוחות ומכושלים שנותנים חוט לתוך בגהר ומוכיחן בו מחטים על פני כולה: **מדנייסם.** לפי' לר' יוסי לאו גזל דמוריתא הוא: **נפקא מינה.** מלר' יוסי: **להוליאו בדיינים.** דכיון דיש להם תוך קנה לו כליו לא פליגי בלחי וקוקרי: מציאת חרש שוטה וכו'. ג) אמר רב חסדא גזל גמור מדבריהם למאי נפקא מינה א להוציאו בדיינין: עני המנקף בראש הזית מה שתחתיו וכו': ב תנא ג) אם ליקט ונתן ביד ה"ז גזל גמור רב כהנא הוה קאזיל להוצל חזייה להההוא גברא דהוה שדי אופיי וקא נתרן תמרי אזל קא מנקיט ואכיל א"ל חזי מר דבידאי שדיתינהו א"ל מאתריה דר' יאשיה אתה קרי עליה ד וצדיק יסוד עולם: אין ממחין ביד עניי נכרים בלקט בשכחה ובפאה מפני דרכי שלום: ת"ר ה) מפרנסים עניי נכרים ו) עם עניי ישראל ז ומבקרין חולי נכרים עם חולי ישראל ח וקוברין מתי נכרים עם מתי ישראל מפני דרכי שלום: **מתני'** ט) משאלת אשה לחבירתה החשודה על השביעית נפה וכברה וריחים ותנור אבל לא תבור ולא תטחן עמה י אשת חבר משאלת לאשת עם הארץ נפה וכברה וכוברת ס וטוחנת ומרקדת עמה אבל משתטיל את המים לא תגע עמה לפי שאין מחזיקין ידי עוברי עבירה וכולן לא אמרו אלא מפני דרכי שלום יא ומחזיקין ידי נכרים בשביעית ס אבל לא ידי ישראל ושואלין בשלומן מפני דרכי שלום: **גמ'** מאי שנא רישא ומ"ש סיפא אמר אביי יב רוב עמי הארץ מעשרין הן רבא אמר הכא בעם הארץ דר"מ וטומאה וטהרה דרבנן דתניא יג איזהו ע"ה כל שאינו אוכל חוליו בטהרה דברי ר"מ וחכ"א כל שאינו מעשר פירותיו והא מדקתני סיפא משתטיל את המים לא תגע עמה מכלל דרישא לאו בטומאה וטהרה עסקינן רישא וסיפא בטומאה וטהרה ורישא בטומאת חולין וסיפא בטומאת חלה ורמינהו

עין משפט נר מצוה

קמט א מיי' פ"ו מהל' גזילה הל"ג סמג עשין עג טוש"ע חו"מ סי' שפ סעי' ה:

ב (מיי' פ"ו מהל' גזילה הלכה טז):

קמז ג מיי' פ"ו מהל' מתנות עניים הל"י ומיי' פ"י מהל' ע"ז הל"ה ופ"י מהל' מלכים הל"ג סמג לאוין סמ [טוש"ע יו"ד סי' קנ סעי' יג וסי' רנה סעי' ו בהג"ה]:

קיז ד מיי' פ"י מהל' מלכים סה ופ"ד מהל' מכל הל"ג סמג עשין כ טוש"ע יו"ד סי' שלה סעי' ט:

קיח ה מיי' וסמ"ג שם טוש"ע יו"ד סי' שמז סעי' ו:

קיט ו מיי' פ"ח מהל' שמטה ויובל הל"ז סמג עשין קמה:

קכ ז מיי' פ"ח מהל' כלאים הל"ג:

קכא ח מיי' פ"ח מהל' שמטה ויובל הל"ח סמג עשין סמ:

פסקי רי"ד

בהן גזל וקנאתם בעל המצודה ור' יוסי אומר גזל גמור יש בהן ואחלי ואוהרי כ"ע לא פליגי כי פליגי בלוחי וקוקרי. פי' אחלי ואוהרי הן מצודות שיש להן תוך והלכך מודה ת"ק דקנה כליו שכל שבבליו של אדם קונה לו וגזל גמור הוא אבל לוחי וקוקרי הם מצודות שאין להן תוך שאין לומר שם כליו קנה: מציאת חרש שוטה וקטן וכו'. פי' מדאורייתא אע"פ שהגביהו המציאה אין בהן דעת לקנות וכל הקודם וטורף מידם זכה אבל מפני דרכי שלום דלא ליתו לאינצויי עם קרוביהם אמרו חכמים שיהא גזל בידו. ר' יוסי אומר גזל גמור אמר רב חסדא גזל גמור מדבריהם פי' מדאורייתא לא הוי גזל אלא מדבריהם למאי נפקא מינה להוציאו בדיינין [פי'] כיון דמדבריהם הוא מאי נפקא מינה לקרותו גזל גמור ואהדר להוציאו בדיינין דת"ק דקרי ליה גזל זהו לכתחלה שאסור ליקח מהן אבל אם עבר ולקח ותובעו בדין אין כח בדיינים להוציאו מידו ור' יוסי דקרי ליה גזל גמור מוציאין בדיינין מידו ואין הלכה כר' יוסי אלא כת"ק דאע"ג דאמרי' ר' יוסי נמוקו עמו הני מילי בשחולק עם יחיד אבל עם רבים לא: עני המנקף וכו'. פי' עומד בראש הזית וחובט הזית וחובט הזיתים של פאה שהניח שם בעל הבית והזיתים נופלים לארץ מן התורה אין בהן גזל לפי שעדיין לא באו בידו אלא מפני דרכי שלום: תאנא אם לקט ונתן לקט הזיתים בידו הרי זה גזל פי' אם לקט הזיתים בידו והשליכם לארץ זהו גזל גמור שכבר קנאם בידו. אין ממחין ביד עניי גוים וכו'. ת"ר מפרנסין עניי עובדי כוכבים עם עניי ישראל מפני דרכי שלום וקוברין מתי עובדי כוכבים עם מתי ישראל מפני דרכי שלום.

גליון הש"ס

מתני' ושוחנת. ע' כתובות ד' נט ע"א מוס' ד"ה טוחנת: **שם אבל לא ידי ישראל.** עי' מנ"ח סי' שמז ס"ק ד: **תוס'** ד"ה ליקט ונתן. ע' ב"ב ד' נד ע"ב תד"ה מלמעלה:

לעזי רש"י

אי"ם. חכה (ליתר דיוק: הקרס שבקצה החכה).

מוסף רש"י

גזל גמור מדבריהם. מפני דרכי שלום (ב"מ יב.). **למאי נפקא מינה.** מדר' יוסי, הא אמת דלאמשועינן דמכמינו מכמים במקנתן כגזל גמור לסולפו בדיינין (שם). **איזהו עם הארץ.** שלכרו מכמים בכל מקום (ברכות מז:).

מוסף תוספות

א. במתכוין לזכות בהן. רשב"ם. ב. כלומר כיוצאי גם אל הפירות. תוס' הרמ"ם. ג. ל"ל מפני דרכי שלום. סס. ד. [ד]אין בה איבה, שאין אדם עשוי למכור כליו. מהרי. ה. [ה]שרינן אע"ג דלית דרכי שלום, ובחלייה אין לחלק בין מכר לשאלה. תוס' הרמ"ם. ו. [ו]ע"כ ריחיים שרי, דאפי' לטחון עמה שרינן, וי"ל. סס. ז. של חרס. סס. ח. שאין אוכלין על גביו טהרות. סס. ט. [ט]לא חייש אע"ג דאיכא איסור תורה. ריטב"ם. י. כיון דאיכא ודאי איסור טומאה. סס. יא. גבי דמאי מפרישין עלה עורם, ומשני אביי ודאי דדבריהם בעי ברכה, ורבא משני בדמאי הקילו. תוס' הרמ"ם. יב. קשה. ר"מ ורבנן דהכא אהיכא קיימי דקאמרי איזהו ע"ה, אי אמתני' קיימי א"כ אכתי קשיא לרבנן דאמרי כל שאינו מעשר פירותיו מ"ש רישא ומ"ש סיפא. ונראה. סס. יג. דס"ל מותר לגרום טומאה לחולין שבא"י כדקתני סיפא. סס. יד. שצפין החרצנים על היין שכוהא נח בבור. רס"י ע"ז ע.

תורה אור השלם

1. כִּי עֲבֹר סוּפָה וְאֵין רָשָׁע וְצַדִּיק יְסוֹד עוֹלָם:
משלי י כה